

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KOZLÖNYE.

Egyes évre 10 „ — 87.
Félévre 5 „ — „
Negyedévre 2 „ — 50 „
Egy órára 1 „ — „

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULÁN**
Főmunkatárs: **IFJ. MÓRICZ PÁL**
Kiadók: **HOFFMANN és TÁRSA.**

Hirdetési díj:

1000 szavas péntek sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s több szavas hirdetésnek alkalmi szórni jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg-díj minden külön bejegyzésért 30 kr.

A szilvafa árnyéka.

Irta: **Ifj. Móricz Pál.**

Debreczen, márczius 2.

A boldog Magyarországnak már nemcsak a szilvafa terméséért, hanem azért az árnyékért is külön kell fizetni adót, mit a csenevész szilvafa a földre vetett. És a földművelési tárca tárgyalása alkalmával nem annyira ékes, mint inkább elszomorító, kétségbeejtő számadatokkal bebizonyították a Kossuth-párt képviselői, hogy mennyire a tulságig igénybe van véve az a nemzeti erő, a birtokos osztály, mely az országot pedig elsősorban fenttartja.

A mi jó szomszédaink mégis most sem tartják elég nehéz tehernek, a mi a vállainkra nehezedik. Ujabb pióczákat, polipokot akarnak száz szívornyájával reáragasztani szívünkre, mert hisz a lajtán-tuli politikánk már sok századéveken át hagyományossá vált orgyilkos kísérletezései azok, hogy koldussa tehessék Magyarországot, hogy a serdülő legény fentakasztassék hatalmas fejlődésében, mely szerintük a képtelen alapokra fektetett osztrák babiloni toronyra a legveszedelmesebb ellenség? . . .

Most tehát azt a közös adózást, a kvótát akarják felemeltetni, amelylyel Magyarország eddig is busásan adózott a két fejű sasos, feneketlen közös pénztári-ládába . . . És tekintettel a báró Bánffy-nak agylágyulás tünete között mozgó eddigi politikai ténykedéseire, melyekben a réti farkas erőszakossága lépett frigyre a kergült agyu rókával.

de tekintettel továbbá a szabadelvű párti képviselők basi-buzok többségére is, mely csak a jelen virágait szaglatja, várható a szomorú és nehéz csapás, hogy a magyar nemzeti erő ez öngyilkolásához ez a parlamenti többség hozzájáruland? . . .

Hová vennénk tehát ily szomorú elhagyatott árvaságunkban menedékünket, hol kereshetnénk tehát máshol vérző sebeinkre jobb gyógyító irt, mint a nemes vármegyéknél. A 63 vármegye öreges, becsületes, magyar festésű, czimeres termében, hol komolyabb, közvetlenebb a szó is, de fájdalmasabban vérzik a seb is, mint azoknál a fényes uraknál, kiknek szeméi hülyén megüvegesedtek a századvégi mértéktelen és tiltott gyönyöröktől, kik Bécsből kapják az ordret s kik a mákonyért, mik kéjesen zsiabasztják el megzavarodott, beteg idegeiket, képesek megtenni mindent, mi saját testük öngyilkolására, felbomlására vezet is? . . .

A Dobó István híres és büszke vármegyéből indult ki a kvóta emelés minősíthetetlen merénylete ellen az első felhívó levél, hogy páncéljaikat előkeresvén, a vitéz és nemes vármegyék pusztuló magyarjai álljanak még egyszer sorompóba, mint az öreg Toldy Miklós cselekedte tollas buzogányával annak idején? S a magyarság, a magyar haza érdekében hangzottassák újra a régi harczi riadót, hogy hallják meg mindenek, hogy csak a parlamenti többség szavazhatja meg a romlás elveit, de az országnak más az óhaja, más az

akarata! S talán a régi riadót hallva, talán a letagadhatatlan tényekkel szemben még a jól kikészített, kicszerzett, kupecz többség is visszariad a merénylettől, megborzad az örvénytől, melybe az elvakultak a vak Magyarországot bele akarják vezetni s mely a kvóta felemelése által az utolsó lökést adná talán meg az elcsigázott, elbetegesedett ország testnek?

A vármegyék mindig védői voltak a magyar alkotmánynak! A vármegyéknek tehát, míg csak a silány méregkufarok fel nem fordították, összenem törték czimerüket, az utolsó hördülésökig, még a haldoklás kinjai között is tiltakozni kell nekik minden merénylet ellen, mi országunk érdekeit sérti, magyarságunk erejét gyöngíti . . .

Heves vármegye harcziriadójára fegyverbe is állott már több becsületes vármegye, szinte felemelve tiltakozó szavát egyertelemmel, egy szívvel a terhek újabb szaporítása ellen, csak két vármegyében akadtak gyászvitézek, kiknek talán az értelmi képességeit is kétségbe lehetne vonni, a hirhedt Sopron és Temesmegye urai ezek, kik mint minden osztrák komiszásra, ugy az öngyilkosság szerű kvóta emelésre is reá mondták, hogy »d o b z s e«! . . .

Hajdúvármegye legközelebbi közgyűlésén, de Debreczen város tanácsstermében is, tárgyalás fogják venni Heves vármegye tiltakozó iratát, hisszük, hogy szavukkal itt is csak erősíteni fogják e harczi riadót a vármegye urai és szívükbe befogadják e becsületes

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

ANYÁMNAK.

— Február 16. —

Irta: **Vértessy Ida.**

Felolvasta a Csokonai kör febr. 26-iki ülésén
dr. **Benedek János.**

Tele van a szívem,
Tele van ma dallal
Tele van a lelkem
Ezer gondolattal,
Hisz te is ugy tettél
Te is ugy daloltál
Mikor féltő gonddal
Bölcsönkre hallottál,
Ápolva szeretve
Ránk borultál szépen
Óh hogy ezerszer is
Áldjon meg az Isten!

Most is, hogy szeliden
Rád borul az alkony
Az a boldog vonás,
Ott ül az arcodon

Pedig vihar is volt!
— De te szelid kézzel
Letörled a könnyüt
Csendes türelemmel.
A redőt, az árnyat
Elsimítá szépen
A te áldott kezéd
Áldja meg az Isten!

Most is felesendül még
Ajkadról az ének,
Ki venne hát szamba
Te nálad az évet.
Az ősz is, a tél is
Ezüstös fatyolat
Mosolygva, lágyan,
Csendesen fonja rád,
Sima homlokodra
Rá teríti szépen
Ugy-e nem is érzed?
Áldjon meg az Isten!

Hisz' ha felleg támad
Vagy boru jó feléd

A butól az árnytól
Van a ki féltve véd
Melletted az oszlop,
Melletted szerettid,
Gagyogó ajakkal
Kicsiny unokáid
Kik elébed állnak,
Ugy mondják édesen
Drága jó nagymama
Áldja meg az Isten!

— Dalt akartam írni
Lásd mi lett a dalból
Zsongó lány ének szől
Feléd minden sorból.
Minden kis betűben
Ott áll a te neved
És mi lett a dalból?
Csöndes imádság lett
Mely susogva lágyan
Elmondja édesen
Hogy téged . . . csak téged
Áldjon meg az Isten!

érmü átiratot s nem állanak oda pellengésre Sopron és Temesvármegye gyász magyarkái mellé, kik a maszlagot is vakon bevették, kik fikarcnyit sem törődnek hazájuk érdekeivel s kik saját romlásukra képesek megszávozni azt az örültséget is, hogy a szilvafának ne csak a terméséért, hanem még a szilvafa árnyékáért is fizessen busás adót az a szegény, árva magyar? . . . Hajdúvármegyének a becsülete is azt parancsolja tehát, hogy pártolja Heves-vármegyének a kvóta felemelés ellen utnak indított tiltakozó átiratát és hogy ily értelemben szinte felírjon az ország képviselőihez!

A főrendiház márczius hó 5-én délelőtt 11 órakor ülést tart melynek napirendjét: 1. elnöki előterjesztés, 2. az igazoló bizottság jelentéseinek, és 3. a ragadós tüdőlob kiülasáról szóló 1893. évi II. tezik módosításáról szóló törvényjavaslatnak tárgyalása fogja képezni.

Elmélkedések.

A szocializmussal röviden végeztem korábbi soraimban, pedig e tárgy tagadhatatlanul megérdemli a behatóbb elmélkedést, különösen ma már, midőn a félrevezetett munkásnép olyan követeléseivel állunk szembe melyek szinte ellenállhatatlanul sodorják a válság felé társadalmunkat.

A munkás nép követelése fenyegető áradattá duzzadt föl s bizony föl, hogy ha az önmérséklet korlátai közé vissza nem tér, olyan represszáliákra kényszeríti a gazda közönséget, melynek következményei beláthatatlanok.

Miről ábrándoznak ma már? három forint napszám reggel, délbe, uzsonnára egy-egy órai pihenés; sőt a feles munkásokat azzal igyekeznek táborukba csábítani, hogy a gazda köteleztessék, ha a föld nem terem, holdanként 7 forintig terjedhető munkadíjat fizetni a felesnek.

Valóban megáll az ember esze, hogy mit is akarnak hát! hiszen ilyen követelésekkel a résztvevő s méltányló szeretetnek még a csiráját is kiölik a szivekből.

Bizony nem volna csoda, ha a legmélyebb elkésérés venne erőt a gazdaközönségen s az oly lelketlenül odadobott keztyűt az önvédelem mindenre kész határozottságával venné föl.

Ez már nem jólétre törekvés, hanem a vagyon ellen indított elvakult hadjárat vigyázatlan az emberiséget mézarszékre vivő szivtelei izgatók; mert habár áll is az a régi közmondás: két versengő közt a harmadik örül — de az izgatásból potyázókat előbb utóbb csufosan fogja elseperni a felébredt köztudat.

A földmives munkások szociálizmusa a tultengéshez közel, nem eszméért harcol az már, mert az önzésnek sokkal büzhödtebb mocsarába süllyed mint amilyen ellen küzdeni akart.

A vagyontalan nép jólétének emelése szép eszme, melyet minden jó érzésű ember méltányol, de ha az erre irányuló törekvés romlásba akarja dönteni a társadalom másik nem kevesebb tekintetre érdemes részét, azt a gazdaközönséget, mely vagyonával példás szorgalmat egyesít; akkor aztán veszélyeztetve van maga az eszme, mert hamarabb előtérbe lépnek annak kinövészei, mintsem megérhethetnek áldásai s épen ezért elveszít sok melegen érző szívet.

Igaz, hogy az emberiség legnemesebb czélú küzdelmei sok fél-éértés, sok önzés, sok erkölcsi szenny kiseretében jelentek meg koronként s mégis megtalálták az emberiség előbbvitelére szolgáló helyes utat: de mennyi könny s mennyi vér folyt addig, miről a kezdeményezők idealizmusa nem is almodott; mert különben talán hallgatást parancsolt volna szíve vágyának.

Lehet, hogy a szociálizmussal is így leszünk, bár ketlem, mert szerintem az mind tani kiképződésében, mind részleges gyakorlati jelentkezésében a személyes szabadság ellen tör, a tömeg zsarnoksága alá hajtja az egyént s épen ezért elviselhetlenebb terhet rak rá, mint amit valaha emelt.

Tani kiképződésében röviden így lehetne

formulázni a benne rejlő eszmét: az egyén semmi, az összes a minden.

Részleges gyakorlati jelentkezésében ugyanazon tünetet mutatja, midőn az elégedetlenek kaszákkal fenyegetve dolgozni akaró társaikat, kiütik azok kezéből a becsületet kenyeret s rájuk erőszakolják a többségnek az egyéni szabadságnál fogva ily esetben egyáltalában nem kötelező akaratát.

Ha valakit megtanított az élet arra az igazságra: jobb ma egy veréb, mint holnap egy tuzok, van-e joguk a világ rendítő eszméért hevülő, fényesen szónokoló s az erőhöz kurjantó legbátrabb férfiaknak is megfosztani azt ama meggyőződésből származó önmaga és családja iránti kötelességtudásától s szándékolt munkája bármilyen csekély áldásától?

Bizony nincsen! Sok minden zsarnokságot el tudnék viselni, de már azt nem, — mely olyat követelne tőlem, — hogy a legcsekélyebb munkát is, ha az tisztességes, eldobjam magamtól.

De bár a komoly elmélkedés szemüvegén így tekinthetjük a dolgot s bár tudjuk, hogy az erős lélek is megging az izgatás mérgező hatása alatt; nem szabad felednünk, hogy a legnagyobb rafinéria is csak úgy érhet el eredményt az izgatás terén, ha meg van ahhoz a kellő alap.

Az alapot nem tagadhatjuk el, mert itt-ott elég meztelenségben áll előttünk — ezen segíteni kell, de hogyan? ép ez a nehéz kérdés.

Ami a nyári keresetet, a mezei munkások napszámát illeti, az általában kielégítőnek mondható, de bizonyosan még emelkedne is, ha a gazdaközönség terhe könnyebbédnék; ez pedig kedvezőbb gabonárak, helyesbített kataszteri fölvétel alapján a nagybirtokoknak aránylagosabb megadóztatása hadügyi költségeknek csökkentése által volna legbiztosabban elérhető. Ezek ismét megvalósíthatók Magyarországnak gazdasági és politikai teljes önállósága mellett.

Helyesen keresztül vitt telepítések által is sokat lehetne segíteni a bajon, ha meg az ipar föllendülhetne, ez lenne a valóságos áldás.

Egy asszony naplójából.

— A «Debrece» tárczája. —

Írta: **Vértesy Gyula.**

Jó az előzetekre hallgatni. Nem tudom olvastam-e ezt valahol, vagy mondta valaki de nagy igazság.

Lám, milyen okos dolog lett volna nekem is hallgatni arra, mikor tegnap este valami azt sugta, hogy ne menjenek el Rápolthyékhoz.

Miért kellett ott meglátnom ezt a férfit, az első, a ki érdekel! Hiszen úgy megutáltam valamennyit! Miért kellett mégis jönni egynek, a ki nem tudok utalni?

Teremtő Istenem, adj erőt továbbra is. Nem akarom, hogy érdekeljen ez az ember Utálni akarom ezt is, mint a többi! Hiszen ez is csak olyan lehet, mint a többi.

Érzéki, vad, durva legény! És ez is csak iszik, mint a hogy ő ivott!

Igen, igen, ez is csak olyan lehet. Meg kell erősítenem magamat. Nem akarok rá gondolni érdeklődéssel, csak utálattal. Elképzelem őt olyannak, a mint a férjem volt. Rákényszeritem az agyamat, hogy olyannak mutassa a lelkemet, hogy olyannak lássa. Nem akarom engedni, hogy szép, tiszta fényű szemével, nemes arczával belopja magát a szívembe ez az ember! Kedves hangját sem akarom hal-

lani — rekedt, durva hangon akarom őt hallani beszélni, úgy, a hogy az uram szokott.

S csakugyan sikerült. Behunyom a szemem és látom őt olyannak, a minőnek akarom. Olyannak, a minő az az ember volt, a ki férjemnek kellett neveznem.

Látom őt, a mint tántorogva közeledik felém; szép, halavány arca lángoló vörös, a szemei keresztbe állnak s mikor beszélni kezd, borgózz szál fejém a szájából.

És dadogja:

— Sze—Szeretem! Az enyém! Imádom! Ugy, egészen úgy, a hogy a férjem szokta.

Ez a kép azután megnyugtatót egy küssé. Ábrándos alakját kivertem a f-jemből s láttam őt csunyanak, utálatosnak, hogy féljek tőle, hogy belé ne szeressem.

Oh, a többiekkel könnyen ment. De ez a férfi nem olyan, mint a többi. Azokkal gyorsan végeztem, de ezzel nehéz lesz.

Pedig nem akarom, nem akarom, hogy csak pillanatra is urrá legyen a szívem fölött.

Nem fogok többé elmenni Rápolthyékhoz, hogy vele ne találkozzam.

II.

Csak egy hét mult el azóta, hogy nem láttam, de nekem egy öröklőnek tetszett.

Magamat kezdem utálni, hogy az én hires erősségem csak idáig tartott. Hát én voltam az az asszony, a ki a hidegség példaképeként emlegettek mindenfelé? Hát én voltam az a meghódíthatatlan erősség? Én? a ki ime egy hét óta ábrándozom éjjel-nappal egy csinos arcu kölyökről?

Nem, nem én nem voltam! Az én hatalmamnak úgy látszik vége. Valamint, hogy az is látszik, hogy az én addigi erősségem az ő gyöngeségükben volt.

A kitől feltem, hogy veszedelmes lehet rám, azt becsipettem. Adtam a jókedvű menyecsket, töltöttem a poharába, koccinogattam s mikor azután megláttam, hogy milyen piros lett az arca az én udvarlómnak, milyen ragyogó a szeme és hebegő a nyelve — hát akkor egyszerre csak elkezdtem kacagni s vége volt mindennek.

A kin az ember egyszer nevetett, azt már nem fogja többé soha szeretni.

S a módszerem bevált mindnyájánál. A vérem pezseg, fiatal asszony vagyok, tele tüzzel, szenvedélylyel, de a boldogult uramban úgy megutáltam valamennyi férfit, hogy irtódom még a gondolatától is annak, hogy ismét beleszeressem valakibe.

Valamennyi olyan, mint ez volt. Utálatos, borszagu.

Milyen nyomorultak is ezek a férfiak,

Csudálkozunk rajta, hogy a házi ipar egyetlen nemét sem lehet a magyar munkás családokkal megkedveltetni, pedig ennek meg van a maga természetes oka. Az ipar nálunk legkevésbé sem kecsesítő foglalkozás. Mit látunk? a kis városi iparos valóságilag csak teng, ha nincsen egy kis vagyonkája, háza és legalább annyi földje, mely a szükségeseket megtermi. Az ilyennek látása bizony nem csuda, ha meglankasztja az iparüzési kedvet.

A magyar, mint uralkodó faj — tarisza bár ezt valaki erénynek vagy bűnnek, de ugyan — nagyobb igényű és sokkal büszkébb, minthogy a nagyon csekély kilátással biztató keresetforrásra ráadja magát. Legyen csak az ipar fejlődtebb, kecsesítőbb, nagyobb tekintélyű, én hiszem, hogy a magyar azonnal felfogja karolni a legcsekélyebb iparágat is, melyet ma még hozzá nem illő pepecselésnek tart.

Sok panaszt hall az ember a felől, — hogy a munkások közvetítők által kapván a munkát, ezek nyeresége az ő munkadíjokból telik ki. E panasz igen sok esetben alapos, de segíteni lehet rajta, ha a közvetítők, a hol csak lehet, mellőzhetnének.

Ami az oly sokszor felpanaszolt uzsorát illeti, azt föltétlenül megszüntetendőnek tartom, a nagyobb aratásoknál kikötött ingyen munkanapok hasonlóan eltörölendők, minden napnak meglegyen a maga közvetlen jutalma, már aztán, hogy az kisebb, vagy nagyobb, az egységtől függ. Azok az ingyen munkanapok bármilyen tisztességes legyen is a kereset, a munkás nép előtt mindig gyűlölt raadások lesznek.

A munkás betegsegélyző egyleteket svezélyesebb munkáknál a baleset elleni biztosításokat mulhatatlanul szükségesnek tartom s mindezekben a vezetés tekintélyes, független állású embereknek kellene a legönzettelenebb szándékkal kezükbe venni.

A mondottak, ha megvalósulnának, én hiszem, hogy a pacifikáció általános lenne. Videant consules!

Justus.

hogy nincs közöttük egy se, a ki érdemes lenne arra, hogy szeressem.

Pedig úgy szeretnék szeretni! Ugy vágyódom a boldogság után, azok után a kinban, utálathoz elöltöttem évek után, a melyeket a férjem mellett töltöttem el.

S milyen szép, deli ember volt az is! Akár csak Ernő! S mi lett belőle? Utálatosroncsa egy ember. A teremtes remekéből nyomorult váz! Végig tanulmányoztam a delirium trémens minden fejlődési fokozatát. A férjemen, a kihez legtisztább, legnemesebb vonzódásból mentem férjhez; a férjemen, a kinek ápolója voltam négy hosszú éven át nyomorult betegségében.

Istenem! Micsoda betegség ez! Utálat fog el, ha csak reá gondolok! S magam előtt látom az ő kiduzzadt arcát, veres buta tekintetű szemét, reszkető kezét, melylyel mind-egyre a derekamat akarta átfogni.

Utálat! Utálat! Inkább epedjem el örök szerelmi lázban, minthogy meg egyszer végig éljem ezt valakinek az oldalán.

Nem, nem kell férfi! Mind egyforma! Okos, kedves, becsületes, míg nem vagyunk az övé, ostoba, részeges és gazember, ha már birt minket, ha már az övéi vagyunk.

(Vége köv.)

A helybeli Jótékony-Nőegylet árvaháza.

Debreczen, márczius 2.

A mult, epochális év végén a vallás és közoktatás miniszter megbízásából több érdekes tanügyi monographia jelent meg. Ezeknek egyike György Aladár tollából „Emberbaráti tan és nevelésintézetekről” szól. Ennek alapján mondunk el egyetmást, többek közt a helybeli Jótékony-Nőegylet szép eredménytel működő árvaházáról. Előre is kinyilvánítjuk, hogy Debreczen Magyarországon az első között áll azon a mezőn, melyen a humanizmus nemes ügyéért szoktak buzgókodni és fáradozni.

Legyen e büszkeségre jogot adó kijelentés oka annak, hogy most is haszontalan foglalkozunk városunk humanisztikai törekvéseivel.

Egyház, állam, város és társadalmi egységek közösen, összefogva gyakorolják itt az emberszeretet nemes tényeit. Az ev. ref. egyháznak van szegényháza, tekintélyes alapja az árvák fölsegelésére, melyből egyszer — akkor bizonyára lesz árvaháza is. A róm. kath. egyháznak van árvaháza (Therézianum.) Létezik kebelében egy Paulai Szt. Vincze nevével nevezett jótékonyági egylet. Az ág. hitv. ev. egyháznak van filleegylete. Az izr. egyház kebelében egy nőegylet tevékenykedik. — A városnak van egy megfelelő módon berendezett szegényháza. E mellett az árvákat is segítyezi. Az állam felállította a mintaszegényháza. A tanítói árvaházát s a szegényháza mellett az árvaházát is szándékozik még itt állítani. — Végül van a városban egy Jótékony Nőegylet, társadalmi közös mozgalom és együttes lelkesedés gyümölcse. osztály- és felekezeti-különbőség nélküli társasága a melegen érző jó szíveknek. Ez egylet létesített egy árvaházat is s fenntartja azt a város méltó díszére es minden jók igaz öröme.

Ime mennyi jótékony egylet és intézmény, Hazánkban ennyivel — Budapestnél kivül — alig egy két város dicsekedhetik. A mi pedig a valódi árvaházakat illeti, az internátusok és bizonyos neveléssel összekötött intézetek, Debreczen a maga ilyenű 3, egyáltalában nem kicsiny és nem kezdetleges árvaházával számával számra nézve mindjárt Budapest és Pécs után következik 3 árvaház van még Győrben, Kolozsvárt, Pozsonyban, Sopronban, Szegeden.

Valódi árvaházakat említettem. Magyarországon ilyen még kevés van. A legtöbb apácázárda és jótékony nőegylet feladatának ismeri ugyan, hogy az árvákról gondoskodjék azokat ápolja, de intézetet nem tart fenn számukra, vagy ha árvaházat létesít is, az árvák kiképzéséről, lelki neveléséről az intézetben bent nem gondoskodik. Pedig csak a kettő, az internátus és vele egybekötött iskola tesz ki a valódi árvaházat. Így vannak berendezve külföldön, így hazánkban is a mintaszegény árvaházak (Budapestben a magyar gazdaszónok orsz. egyletének árvaháza, orsz. prot. árvaház, Kolozsvárt a nőegyleti (Mária Valeria) árvaház, Pécsen a Rudolfinum, Zsolnán a Wurmféle árvaház Marosvásárhelyt a Klotild stb.) Így van berendezve a helybeli Jótékony Nőegylet Stefania nevével nevezett árvaháza is.

Egyébiránt a humanisztikai irodalomban két nagy kérdés még mindig erősen foglalkoztatja az elméket. Egyik az, vajjon az internátus jobb-e vagy az árvák elhelyezése családknál.

A másik az, hogy az árvaházakat csak ápoló, vagy egyúttal tanítóintézetekké is kell-e tenni? A legkiválóbb human pedagógusok és mindazok, a kik az árvák nevelésével behatóbban és hosszabbban foglalkoznak s lelküket is kimivelni törekednek, határozottan a mellett vannak, hogy a valódi árvaház fogalmát internátus és iskola együttesen alkotják.

Igy gondolkozott a Debreczeni Jótékony Nőegylet elnöke Vicsné Szathmáry Teréz is, midőn az ujonnan épített egyleti szép árvaházban VI. osztályú elemi iskolát létesített s azt 1893. szeptemberében megnyitotta. Lehetnek ellenkező gondolkozásuk máig is, de azt lehetetlen el nem ismerni, hogy az iskola az árvák nevelésére jótékony hatással van. Kijárni az árvaházból, utcai iskolába kevésbé ellenőrizhető, ennél fogva nem oly eredményteljes. Az iskolában a bentlakó nevelő- és tanítóknak alkalmuk nyílik bővebben foglalkozni gyermekkel, hajlamait kipuhatolni s azokhoz képest képezni ki az élet számára. Ez meg nem elutasítás, sőt a szív- és lélek nevelése egyenes kötelesség. Jó cselédek sem válhatnak durva szívű és lelkű emberekké.

A hazai nőegyletek által fenntartott árvaházakban kevés helyen vannak még iskolák, de a melyekben vannak, azok úgy a szakértők, mint a tapasztalat szerint hasonló célú intézetek között legelő állanak. Ilyenek a többek között a magyar gazdaszónok orsz. egyletének árvaháza, a kolozsvári nőegylet árvaháza. Büszke lehet a debreczeni nőegylet, hogy az ő árvaháza is eme kevés, de díszes névsorban van.

Kiválóan érdekes tudni azt is, hogy az árvaházaknál egy növendék évenkénti ellátása mennyibe kerül. — Az összeg a kimutatás szerint a különböző intézetekben 120-200 frt között ingadozik. Néhányban 100 frtot tesz ki, azon alól pedig a 82 hazai árvaház közül csak 5 intézet tud kijönni. Ez öt között van a debreczeni nőegylet árvaháza is, melyben egy növendék évi teljes ellátása (koszt, ruha, oktatás) 98 fruba kerül. A pécsi Rudolfinumban 82 frt, a Matessában 72 frt; a rozsnói ág. ev. árvaházban 85 frt, ugyanannyi a temesvári püspöki árvaházban. Persze az ellátás között is különbség van, de az bizonyos, hogy a debreczeni nőegylet árvaháza e tekintetben sem ad okot a panaszra.

Mindent összevéve a György Aladár könyvéből azt az impressziót nyerjük, hogy a helybeli nőegylet árvaháza nemcsak hogy kiállja a versenyt a hazai hasonló intézetekkel, hanem azok legtöbbjét felülmúlja. — És nagybuzgalmu elnöke fejlesztésének még mindig újabb-újabb tervével áll elő. — Nemcsak szaporítani akarja az árvák számát, hogy az elérje a 40, esetleg 50-et is, hanem már egy kézműipar tanteremtésére is lépéseket tett. Ez annyival inkább kivihető, mert az árvaházi jelenlegi tanítónoje, Göcsey Etelka, mint aki képesítve van a kézműipar tanítására, szives készséggel hajlandó arra, hogy a kézműipari oktatásokat vezesse.

Látni való tehát, hogy nem érdemtelennek adta eddig s nem fogja érdemtelenné ami ezután sem közönségünk, jótékony célra, az árvák részére szánt fillereit és forintjait.

S. Sz. J.

TARKA-ÉLET.

A szintársulat asszonykái.

A márczius hónapjában mindig volt valami csodálatos, bűvös-bajos erő, mely az elnyomottakat a zsarnokság lerázására ösztönözte, hogy tördeljék szét a bilincseket s fűzzenek viragokból koszorukat a szabadság homlokára.

A márcziust azért is nevezik a szabadság, a szabadulás hónapjának, melynek minden napjához világtörténelmi emlékek fűződnek... Márcziusban szürték szíven a római nemesek Czézárt, márcziusban lett megvetve a megújított magyar alkotmány alapja is.

Lehet, ezek a nagy példák voltak buzdító hatással a szintársulat asszonykaira is, kik mintegy hatan, az első művészek feleségei közül, tegnap elhatározták, hogy lerázzák a kerjek zsarnoki hatalmát kerek, hóféhér puh

vállaikról, hogy nem fognak senyvedni tovább a szigorú és méltánytalan zsarnokságban, mely az otthonra, a magányra kárhóztatja őket, mikor férjüremék vígan dárdozzák napjaikat a vendéglőkben, kávéházakban, lakodalmakban, a mi még hagyján volna, de estéiket is? . . . a mimég talán legnagyobb bűn a ragyogós szemű szép menyecskék szemében?

És csak az alkalomra vártak, hogy megismertessék a csapongó férj uraimékkal a papucs édes, de mégis szörnyű hatalmát és az alkalmat meg is adták erre a férfiaknak a farsang utolsó napjain elkövetett kisebb és nagyobb mérvű tobzódásai, kimaradozásai jóval a polgári időkön túl is, diákos lumpolásai, úgy hogy elsejével aztán végre is az asszonykák kitértek.

— Le a férjekkel! Le a bortömlőkkel, kiáltották a felingerelt asszonyok, kiknek hat tagból álló gárdája a Janos direktor aranyos szívét is megpuhítván, a női szabadság terén, a megfőlkönyödött s hihetőleg ludas férfiek leigázására, a következő forradalmári ujitásokat a tegnapi napon érvénybe is léptették.

Mindenekelőtt a tegnapi napon a pénz-tárhoz nem eresztették férjeiket, hanem az öregtől a saját puba kacsóikkal maguk vették fel az összes járulékos fizetéseket, a legdiákosabb zsebpénzt nem juttatva abból a kétségbeesett férfiaknak. Továbbá midőn az este elérkezett a hat szép asszonyka haza küldötte a férje urát lefeküdni, aludni . . .

— Csak menjenek haza édes muczuskáim, mondották a harcziás kedvű asszonyok, ma, holnap s holnapután, sőt azután is mi fogunk lumpolni. Mi! Mi! értik, értik?! kiáltották a szép asszonyok.

És egyik Kossuth-utczai vendéglőben tegnap este meg is volt tartva az első menyecske korhely-estély, még pedig a férfiek kizárásával, mondják, hogy nagyon zajos volt a multság s az asszonyok előljáróba megtépzák egy közéjük betévedett ujságíró, kit férjeik elcsábítójául tartottak?

A harcziás asszonykák, értesülünk szerint, egy saját klubot is akarnak alapítani a gyemánt papucs am a z o n j a i néven, czéljuk megtörni végleg a férfiek zsarnokságát vagy valamennyit kiexpediálni Krétába . . . Most már tehát attól is félhetünk, hogy a pelda ragadás talán lenni, s a hat bátor asszonykát a többi asszonyok is fogják követni, akkor pedig jaj, háromszoros jaj a debreczeni férj uraknak!

Paulus.

Színház.

Ujházy Ede vendégszereplése.

— Hatodik este. —

A velencei kalmár.

Hálásak vagyunk a színház bérlőközönsége iránt, hogy jogukat a színházgatónál érvényesítették és a nagy művészt még két estére itt marasztalták.

Hálásak vagyunk Komjáthy közönsége óhaját szívére vevén, ekes szö-lésének erejével oda tudott hatni, hogy Ujházy tanár ur előbbi terveit megváltoztatva, az ő kedves szülővárosában itt maradt.

De a legnagyobb hálát mégis a művész iránt érezzük, hogy két utolsó felléptére két legkitűnőbb, két legegységibb alkotását választotta: *Shylockot* és *Gonosz Pistát*.

Tegnap a Velencei kalmárt, Shakespearenak ezt az elévülhetlen remekét láttuk minden ízében művészi reprodukcióban. Szin-

társulatunknak mindenkor ambiciozus tagjai, inspiráltatva a nagy művész jelenete által is aki a legtöbbnek közülök az akadémián is tanítómestere volt, mindnyájan a legnagyobb igyekezettel, a legaprólékosabb dolgokra is kiterjeszkedő gondossággal és éppen ennek folytán teljes sikerrel álltak meg helyüket.

De a fénylő nap, amelynek sugáraiban az összes szereplők is ragyogtak s amely fejé az egész közönség áhítoztató figyelmé fordult: az Ujházy Ede volt.

Az ő természetes nagy tehetségeit még fénylőbbé tesz a nagy művészi ügyesség, amelyet a külsőségekben, az annyira fontos külsőségekben kifejt. Costume, maszk, mimika, akció mind a tökéletesség mintaképe az ő alakjaiban, melyek pedig az életnek annyi különböző rétegeiből valók s az indulatoknak olyan sokkezü árnyalatait képviselik.

A hatás teljes volt.

A színház minden zege-zugában zsufozva volt. A közönség teljesen odaadta magát a rá-tóduló művészi hatásnak s zinen és felvonás közöttben csodálattal, szeretettel tapsolta az ő kedves honfitársát, a magyar művészet egé-nek egyike legfényesebb csillagát.

Baja csak Komjáthy volt, a ki nem győzött eleget tenni a jegykeresőknek s így szerette volna, — ha lehetne — erre a pár napra felfúvatni a színházat.

Ma este a magyar népszínműnek legtipikusabb alakját, a *Falurossza* Gonosz Pistáját láttuk meg tőle a páros bér-lők s az a néhány boldog halandó, akinek még jut jegy.

(Gr.)

Fényes látványosság a debreczeni színházban. Egy izben már hirt adtunk arról, hogy a debreczeni színház látványosságára készül, a melyet »Debreczen a Holdban« czímmel Than Gyula hírlapíró-társunk írt. Ma már, mikor a nagy szabású előkészületek minden irányban lázas tevékenységgel folynak, elárulhatjuk azt is, hogy hasonló fényes kiállítás látványosság évtizedek óta nem került színre a debreczeni színházban. Az egész tündéres színmű szakadatlan láncolata a látványosságok. Nyílt változások fényes felvonulások, csoportozatok es táncok egymást éri benne, ott van mindjárt érdekes látványosság Debreczen mai főtere, a háttérben kitűnően a sikerült nagytemplom képevel; a kis vasut, a mely utasokkal jön a színházra; a tündér barlang, vízpalota. Majd később a Basahalma s a Hold Debreczenének palotákkal díszelő főtere, a hol már a látványosság főszereplői kalandos utazást tesznek a kormányozható léghajón. Később látjuk a jégpalotát, a hol szemképrázoló fény és pompa uralkodik. Egyike az érdekes látványosságok a gőzhajó beérkezése a víztől borított színházra s a hajó felrobbanása, látványosság egyik képében a hold Debreczenének a színházba is elvezeti szerző a tündéres bohózat fő alakjai, a hol éppen akkor a *Virágcsata* második felvonásának a végére folyik le. E látványosság fényes látványosság a tizedik képben harmas nyílt változás zárja be olyan kiállításban, amelyhez hasonló szép és nagy tablót alig produkáltak még a debreczeni színházban. Első eset, hogy nemcsak a nagy, de a vele közvetlen összeköttetésben álló kis színházot is felhasználják. Szerző lokális érdekű színművét úgy írta meg, hogy az a debreczeni közönségnek igazán öröme fog szolgálni. Az egész darabon át meglátszik, hogy szerző debreczeni születésű, aki szeretettel emeli Debreczent s aki szülővárosát alkotásainak gazdagsága, dicsősége multja, fényes jele s remélt boldog jövőjeért a haladás babérajának nyertesévé tesz.

Ujdonságok.

Márczius eleje.

Friss földszag terjedez a levegőben.

Ne fitorítsa a bájos kis piszéjt, Gizike. Nincs az a parfüm széles e világon, mely evvel fölér. Nem érezi meg benne a sarjadozó fű, a fakadozó rügyek kissé fanyar illatát? — és mintha koronkint ibolya illatot lebbentene szárnyán a szél.

Igen, igen; tavasz van.

A napsugár is fényesebb, melegebb ma, mint volt tegnap; s a szellő, mely koronként atsurran a kopár bokrok közt, máskepen, kellemesebben borzongat ma meg, mint tegnap ilyenkor.

Márczius eleje!

Igen, bizony; itt a tavasz.

Es még sem öröm az, mely elfog ilyenkor; inkább szomorúságnak volna be. Olyan szorongás fogja el szívemet e komor falak közt, s a hársoroknak tömege, mintha megannyi börtön fala volna: rideg, kiellen az én szememben és el vágyom innét; messze, messze el.

Oda, hol kékebb az ég, a napsugár vidámabb és térs mezőkön, reteken, gát nélküli, kedvessé száguld a szél.

Mert a szél nekem jó bar tom sokszor futottam versenyt vele, hajdanában. Hányszor hallgattam boldogan, mikor tavasszal tele tudóval futta orgonáját; és télen at hányszor kellemes borzongással a kályha mellett mikor besipolt a keményen s a ház sarkán megtörve: zugott, üvöltött, majd örült módjára kaczagott. És hányszor hallgattam nyár időben, mikor a fák közt enyelgett, sutogott; és az ér partján a nádason végig zugott hatalmasan!

Most még kopáran, némán áll a nádás, és kopárok még a fák, a bokrok; de vidáman zöldel a rét már, s a levegő tavaszi hangulattal van tele.

Vajjon virít-e már az ibolya?

Oh elhiszem, hogy árulják már a piacon, s a virágkereskedések, ha nem kicsinylenek, már régóta árusítanak: de mi az elkényeskedett, fonnyadt kis virág, mely szinte didereg a feléd nyuló vörös, fagyos, kis kézben, ahhoz az édes, illatos, bársnyos fényű, szép virághoz képest, mely a bokrok aljából int feléd? Azt tan egész nap, sárban, lucskokban, fáradtan, éhesen keresgélte össze ez a kis boldogtalan. — lehet, hogy éppen temetőben szedte: sírok közül a feltámadás virágát; míg emezt vidáman szökellve, kacaj és tréfa közt — talán épen *ti kellen* — versengve kerestek föl és ragyogó szemmel nyújtják egymásnak a tavasz bájos kis hirdetőjét, — az első ibolyát!

Karem.

*** Tisztelgés Thaly Kálmán-nál.** Thaly Kálmánnak, városunk I-ső kerülete országgyűlési képviselőjének Debreczenben való tartózkodását a debreczeni tanári kör felhasználta arra, hogy átnyujtsa a kiváló tudósnak azon memorandum egy példányát, a melybe az országos középiskolai tanár-egyesület foglalta össze a középiskola legégetőbb bajait és a magyar tanárság legfőbb sérelmeit. E végből a tanári kör Dóczy Imre elnök vezetése alatt nagyobb küldöttséggel tisztelgett Thaly Kálmánnal, a ki szívesen fogadta a küldöttség tagjait s az elnök szavaira adott válaszában hangsúlyozta a magyar középiskola iránti lelkes érdeklődését, egyszersmind megígérte, hogy a hol s a mikor csak lehet, a legnagyobb készséggel emeli föl szavát a középiskolai tanárok érdekeinek oltalmára és előmozdítására. A küldöttség a legjobb megnyugvással távozott a képviselőtől s azután tisztelgett dr. Kóla Jánosnál is, a ki hasonlóan szívesen fogadta őket.

*** Meghívás.** A debreczeni függetlenségi kör szokásos évi közgyűlését saját helyiségében 1897. évi márczius hó 7-ik napján d. u. fél 3 órakor tartja meg, melyre a kör tagjai tisztelettel meghívtnak. A közgyűlés tárgya lesz: a számadás felülbírlása és egyéb folyó ügyek. **A z e l n ö k s é g.**

*** Egyházkerületi bizottsági ülések.** A tiszántuli ev. ref. egyházkerület tanügyi

bizottsága K i s s Á r o n püspök elnökle-
alatt több esepres részvételével tegnap d. e.
10 órakor a főiskola kistanácstermében ülést
tartott, a melyen a tavaszi egyházkerületi
közgyűlés elé kerülő tanügyi dolgokat készi-
tettek elő. Ma d. e. szintén a főiskola kis-
tanács termében az egyházkerületi t ö k e-
s e g é l y e z é s i állandó bizottság ülése-
zett D é g e n f e l d József gr. egyházke-
rületi főgondnok elnöklete alatt, utána pedig
a m i s s i o b i z o t t s á g tartott ülést
K i s s Á r o n püspök elnöklete alatt.

* **A vármegyei ügyészség újabb je-
löltje.** A vármegyei tisztí főügyési állásra,
mely a S z ö l l ö s s y János halálával meg-
üresedett, lesznek elég számmal pályázók. Az
egyik jelöltet dr. C z e g l é d y Mihály szo-
boszlai ügyvéd személyében fel is említettük
már, kit D é g e n f e l d főispán, mint t. b.
vármegyei ügyészt, már be is rendelt a szol-
gálatra. A másik jelölt dr. N a g y Gábor
hajdu-nánási ügyvéd, ki bár pártállása sza-
badalvú párti is, de mint ügyvéd kiváló, mint
ember energikus, határozott, egyenes, kinek
igy szinte vannak elég érdemei e tekintélyes
állásra. Ertesülésünk szerint azonban kerülni
fog még harmadik, sőt negyedik esengő is.

* **Erdővédek szemléje.** Harmenczkilencz
erdővéd felett ma ellenőrzési szemlét tartott egy
bizottság a mezőrendőrkapitánysági hivatalnál.
A bizottság tagjai voltak P r u z s i n s z k y
Károly m. kir. allami erdőfelügyelő, P e t h ő
Lajos alfelügyelő, T ö r ö k Gábor főerdő-
mester és S z e n t p é t e r i Ferencz IV. ker.
rendőrfogalmazó. — A bizottság előtt azon
erdővédek, kik idáig meg nem esküdtek fel
letettek most az esküt is.

* **A piac utcai nagy választmány**
tagjai közül tegnap sajtóhiba folytán kimaradt
K l e i n János ur neve, mit is közlésünk
hitelességének biztosítása vegett sietünk helyre
igazítani.

* **A debreczeni ipar és kereskedelmi**
bank XXX-ik rendes közgyűlését 1897. mar-
czius 14-én délelőtt 10 órakor tartandja Deb-
reczenben az intézet saját helyiségében, melyre
a t. e. részvényesek ezennel meghívotnak,
oly figyelemzettel, hogy az alapszabályok
28-ik cikkének rendelete szerint részvényei-
ket a közgyűlés előtt 5 nappal az intézeti
pénztárnál le kell tenniük. Targysorozat: 1.
Igazgatósági jelentés az 1896 évről. 2. Az
1896-ik évi számadások és mérleg s ezzel
kapcsolatban a felügyelő bizottsági jelentés
előterjesztése után a mérleg megállapítása és
a nyereség feletti intézkedés, végre az igaz-
gatóság és felügyelő bizottság részére a fel-
mentvény megadása feletti határozat. 3. Az
alapszabályok 34-ik cikke értelmében a sor-
rendben kilépő két igazgatósági tag helyének
három évre való betöltése. 4. A felügyelő bi-
zottságból kilépett egy tag helyének egy évre
választás újani betöltése. Az évi jelentés és
mérleg a közgyűlést megelőző 8 nap alatt a
bank helyiségében az üzleti órák alatt megte-
kinthetők. Ke t Debreczen, 1897. február 20-án
tartott ülésükből. Az igazgatóság.

x **Ritka szerencsében** részvált D. Julia
szegény budapesti özvegyasszony. Ezen asszony
a bankgyűlési váltóüzletben (Budapest V.
Füred utca 1) a 35157 sz. részletiv alapján
havi részletfizetésre megvette a 2951 sorozatu
és 9 sz. bécsvárosi sorsjegyet és azt már át
is vette. Mult hó 26-án a fenntemlétt bank-
üzletbe jött a sorsjegyhuzási jegyzékek at-
vizsgálása céljából. Ki írhatja le meglepetését
midőn tudára adták, hogy ezen sorsjegye
már 1895 nov. 2-án 200.000 frtot nyert. A
szerencsés nyerő a nyereség összegét mind-
járt fel is vette.

Táviratok.

Fiume új kormányzója.

Budapest, márcz. 2. A Debr. ered. táv.
A Budapesti Hírlap szenzációs közlése szerint
fiumei kormányzóvá a kormány már legköze-
lebb Szapary László törvényt ki. A
B. H. állítólag a leghitelesebb forrásból meri-
tette a hírt.

Korotnai ügye a táblán.

Budapest, márcz. 2. (A Debr. ered. táv.)
Korotnai doktort, a híres halottrabló
orvost tudvalevőleg a budapesti kir. törvény-
szék 3 évi fegyházra ítélte. A kir. tábla mai
ülésében vette tárgyalás alá Korotnai
ügyet, de mindeztideig nem döntött. Valószí-
nűnek tartják, hogy a tábla jóval fel fogja
emelni Korotnai büntetését.

Királyunk ünneplése.

Budapest, márcz. 2. (A Debr. ered. táv.)
Ő Felsége tegnap este 11 órakor Veronába
érkezett, ahol a pályaudvaron egybegyűlt
nagy közönség rendkívüli ovóczióban részese-
tette a mi a királynak igen jól esett. — Hi-
vatalos fogadás nem történt. A király a kö-
zönség folytonos tüntetése közben folytatta
ujját tovább Cap-Martinba.

A krétai zavarok.

Budapest, márcz. 2. A Debr. ered. táv.
A mohamedánok még folyton erősen forronga-
nak. — A felkelők rendes görög csapatokkal,
ágyukkal támadták meg Aste várost.

Budapest, márcz. 2. A Debr. ered. táv.
Athénből sürgönyzik, hogy D e l y a n i s
miniszterelnök kijelentette a képviselőház teg-
nap ülésén, hogy a csatát, mely a hajórajok
bombázására készített, hivatalos kimutatás szer-
int a törökök provokálták. — Felháborodás-
sal szól a bombázásról mely v a d. i s t e u-
t e l e n é s i g a z s a g t a l a n v o l t.
Megvan győződve, hogy a tengernagyok
utasítás nélkül jartak a bombázásban.
Mi kis nép vagyunk — ugymond — nem tu-
dunk ellenük süzdeni, de nagy népek erejével
tiltakozunk eljárásuk ellen.

A képviselők folytonos viharos tetszéssel
kísérték a beszédet, végül kettő kivételével
egyhangulag b i z a l m a t s z a v a z-
t a k a k o r m á n y n a k.

A kiállítás panamája.

Budapest, márcz. 2. (A Debr. ered. táv.)
A kiállítási jegyváltatot egyik tagja a napok-
ban beperelte 100,000 frt biztosítékért, a me-
lyet a bíróság megítélte. Most a vesztes tar-
sak azt állítják, hogy a kért pénzt a nyertes
S p i t z e r Gyula az ő akarata ellenére
vesztetgetésre fordította s így ezt nem
kötelesek fizetni. Amint az kitudódott, a
k o r m á n y p e r t i n d i t t a t o t t
e l l e n ü k a z ügyészséggel s vizs-
gálobíró ma kihallgatta S p i t z e r t, a kon-
zorezium nyertes tagját. — Spitzer meg-
nevezte **Morzányi Károlyt** a főváros VII.
ker. kormányparti képviselőjét, mint a ki
közbenjárt a vállalat megkötésénél s ezért
60.000 frtot kötött ki s ebből **20.000**
megkapott. Morzányit ki Abbáziában van,
barátai táviratilag értesítették a vallomásról.

A debreczeni árucarnok.

Irta: Gondy Károly.

Debreczen, márcz. 2.

A mult héten a helybeli törvényszéknél
egy siketnéma bűnügyet tárgyalták, a vácsi
intézet tanára mint tolmács szerepelt.

Mindössze kétszer volt szükség a tanárra
és ime megvillant az eszme, hogy bizony csupa
jó volna Debreczenben egy siketnéma intézetet

felállítani, mert a vácsi intézet már szüknek
mutatkozik.

Sokrates egyik tisztelője hosszas beszéd-
ben faggatta a nagy bölcsöt, hogy mennyiért
tanítaná az ekesszólásra?

— Mennyiért? kétszer annyit, mint
másokat — felelé a bölcs — mert Önt még
h a l l g a t á s r a is kell tanítanom.

Ha csak így értelemben nem allitunk
intézetet? A bölcs hallgatás az aranymosás,
mi mindég ráfér a bőbeszédűekre, kik rende-
sen az ellenkezőt érik el beszédeikkel.

No de végre néma gyerekek az anyja
sem érti meg a szavát; beszéljünk azért
nyiltan.

Debreczennek 800 éves temetője van, a
hová még most is temetkeznek.

En Istenem! lehetséges, hogy annyi
századon át éltek-haltak őseink »á r u-
c s a r n o k e n k ü l ? ! Lehetséges, hogy a
sárból szedték a zöldseget, sárban árult és
sárban nevedekett oly híressé a debreczeni
kofa ? ? ! . . .

Megérjük ebben a speciális közönyünk-
ben, hogy a fec-ke csuffá teszi prudentiánkat
és nem sárból, de belga üvegéből rakja nem-
sokára féskét?

»Az a közöny!« Az a közöny!! . . .
No még az a közöny?! Az a közöny kórság
talán meg a pestisnél is veszedelmesebb ra-
gály? Ah! a kulturában valóban mily aka-
dály, hogy még mindig nincsen közlelmzési
csarnok? Csoda, hogy élünk és nem pusztult
el nemzetünk! ? Hyen Jeremiáákat hoznak
egyre a lapok.

Alig nyílt meg a fővárosban nagy ün-
nepséggel — mint rendesen — a 27 piaczból
redukált 5 árucarnok! már is nagy elége-
detlenség és ribillio támadt az árusítók között,
mert nem kevesebb mint 1764 piacz árusító
szorult ki a csarnokból, kik most keresetük-
től megfosztva nem rég a közgyűlés interpel-
láció tárgyává tették sürgős ügyüket.

A városi Tanács most oly dilemmába esett,
hogy ha a kiszorultaknak továbbra is engedné
a csarnokon kívüli árusítást, veszélyeztetné az
olcsóbb árukkal a bérletes árusítókat, miután
ezek a 40 kr. napi helypénzt a vevő közön-
ségen behajtaná. Hogy fog sorsuk eldőlni, még
mindig kérdés, mert a Tanács egyszerűen ig-
norálja a kérvényzőket és más kereseti módra
utasítja a folyamodókat?

Magától értődik, hogy: ki oda be akar
jutni, annak meg kell kenne a szerencse sze-
kerét, hogy a régi kerékvágáson tovább ha-
ladhasson. Bérletek, előjegyzések és árverezé-
sek ugy suttomban, azt hiszem, nincsenek
kizárva? . . .

Ezen vilá: városi esemény itt minálunk
a vidéken is nem annyira nagy hullámokat,
mint nagy port vert; mert itt mindig az Isten
szabad égi oltalma alatt, hol a gyékényen, —
hol a pusztá földön árulnak . . .

Hogy tehát vásárcsarnokunk nincsen,
sőt ebben is mint a helyi vasutal nem e őz-
tük meg a fővárost, csak azon mult (?), hogy
az a sokat zaklatott város siketnéma volt,
füle botját sem mozgatta midőn, elég érthető-
en a kész tervek négy éven át a lisztes bolt
kirakataból oly hivogatólag a közönség felé
hajlongottak.

A város idegenkedett a tervek valóstí-
sáról, miután efféléket még a fővárosban sem
sejtett, de más részt fázott és fázhatott is
azon eszmé- (ly) től, hogy a híres lisztes
bolt éppen a b ő l i s z t e l é s r e e m-
lékeztette

Azóta sok viz lefolyt a Dunán! Most már
három év mulva Dr. B a l k á n y i elérke-
zettnek véli az időt, hogy a terv megvalósul-
jon, hogy humanus érzelmünk megva ósuljon
éa eszméje mihamarább valósuljon.

A Dr. ur ujre folyamodott a közegészség
érdekeiben és főkep a közgazdaság fele (?) ré-
szében. A Tanács, tudom, erre ujra azt vá-
laszolja: »mon pos-unnus.« A felvett tőkének
igy is sok a kamata; de minek is a sok em-
berkinzó kaszmáta?!

Ha hogy a »Bika« fogadó inkább magány
vállalkozónak való is: de az árucarnok ha-
tározottan nem adható magány kézbe. Mert,

hisz, egyéb sem kellene, hogy X Y. és Consortes regulazza a piacot és tőlük kérjük: hogy adják a malacot!?

Akkor volnánk csak egyszer meglinnitálva és lepipálva!

Nagyon sok történik Bpsten, mi a vidékre nem alkalmazható és mi a vidéknek nem hasznára, de karára szolgál.

Térjünk a dolog lényegére, mi is kellene nekünk?

Ha például Budapest majdnem felmillió lakosságának 27. piacra volt szüksége úgy Debreczennek a nyolczszor kisebb lélekszám arányához legkevesebb három, — de tekintve nagy kiterjedését — négy piacának kellene lennie?

De hát mért nincsen egy rendes piacsa sem? Erre könnyű megfelelni, mert a debreczeni ember többnyire maga termelje élmi cikkeinek és csak a feleslegéből jut az a város idegen vagy ideiglenesen tartózkodó lakosainak, kit polgárnak sem tekint addig a törvény, míg háza vagy földje nincsen.

Tekintve még a felszaporodott hivatalnokok családjait, melyek mind a piacczrol élnek, nem mondom, hogy ezek számára nem volna helyén, egy-két rendezett piacczról gondoskodni? Mert hiszen az »pircsi sor« (tehát nem piaccz), csak olyan glédába szorított árus had, melyet a vasut vonal tart kordában.

Budapesten, majdnem hat piaccz egy arucsarnokba szorult, de me is olyan kimaradnak; e szerint ránk férne tehát egy vásárcsarnok? Csak hogy a mi piacczunk egészen más jellegű, mint a Bpesti. Minálunk a tulajdonképeni piaccz, igazán a város sár szamba megyen, holott a főváros piaccza csak másod árulás: kofalokodásból áll. Minálunk a heti vásárok az igazi piacczok, a honnan bőven elláthatjuk magunkat.

Mi kellene hát nekünk? Hát ha a régi főpiacczot sturez alatt díszteremk tartjuk, ha egy tágas vásárcsarnok kikövezett helyre volna szükségünk, hogy hozzáférhetővé legyen a székér és ne kellene bokáig elmerülve a sárban mászni, egy kevés krumpliert és zöldségért?

Tartsunk tehát a haladásban rendet. — Előbb vártam becsületes piacczunk, végre központi piacczunk, hogy ne keltsen a Csic-ógórol a Miklós utca végire menni egy pár kacsáért.

Majd ha lesz pénzünk és hosszú életünk — akkor már a 2000-z a dikeben biztosan vásárcsarnokot is építhetünk.

Tessék tehát a kis és nagy csapó utcát kiköveztetni és azon a piacczot véglegesíteni. Szegyen, hogy még a mi saját érdekünkben kell a miniszterhez folyamodni, mikor a kormány annyit folyamodik hozzánk kasszanyáért!... De még a 10% uti adó mellett csak követelhetjük is, hogy a külsőségekre és az országuttra vezető fő utcáink is folytatatosan rendben tartassanak, és ne éppen a város sorompóinál szakitassanak meg? Hiszen most már minden falu főutcaja gondoztatik, megáramelnenk tán még egy kis makadámizás, kavicsolást annyi adó pótlekért, mely főadónak is elegendő volna?

Az pedig, hogy az arucsarnokot országos érdeke k ü intézménynek felfújják, az csak szirénda, mivel a jó hizsemü vidéket becsapják, róka fogás, mivel esetleg a holló költségkárvgását szelidítjük, hogy a földic-ért hangján, mielőbb sajtot cserélhesenek?

Mert akkor leszünk csak egyszer fennakadva, ha a vásáros nép szép csendben otthon maradhat és lelketlen üzerek ott helyben házalva összekaparítanak minden élmi szerket és küldik egzenesen fel a csarnokba? Hat a kereskedő világnak nincsen magára az árusitora szüksége, ki rendszeren egy kis jó vásár után maga is siet beszerezni ruha feléjét és egyéb szükségleteit? Most is érezzük ehazalásutó-bajait, hátha most már szabályszerűen üzhetik is azt?

Az ég óvjon, hogy a kevés jót, mit még a piacczunk a hatóságok köze-

vetítés útján a orrunk elöl elvigyék és a maradt rosszat még drágábban fizessük? De még, hogy tetszik, hogy a vágott marhát a központban minden kedvezményben részesítik, midőn ugy is oly méreg drága a hus és talán a legrosszabb, mert nálunk csak eurából szurják le a marhát?... Hat mi e mizeriak előmozdítására költünk vagy egy millió forintot?

Meddig fogja még a főváros a központosság adáz munkáját folytatni, mivel a vidék önállóságát aláaknázni igyekezik? No feledjük hogy akkor volt itt minálunk jó világ, midőn a Debreczeni vasár a külföld előtt oly hirben állott mint a Lepziger Messe?... Midőn még a városnak árka és kapuja volt, melyen nem jártak oly vigan a vigéczek, mint most!

Hát, mivel vagyunk most előbbre? Hogy a kezünk helyett masinával dolgozunk és elviselhetetlen nagy adót fizetünk?...

Ne majmoljuk tehát mindenben a fővárost; kivált ne irigyeljük az ötven millió új kölesönét, maradjunk mi meg a jó régi eke-nek, haladjunk erőnkhez képest s ne fussunk minden délibábos kép után...

IRODALOM.

Kemény megpróbáltatások kezdődtek Nausenre 1893 október 9-én. mint ez az épen most megjelenő 7-ik füzetéből In N a c h t u n d E i s k itűnik. Ezen a napon próbálták ki először, hogy a bator kutató hajója, a Fram képes-e legyőzni a jég nyomását? A Fram kitűnően kitartott, győztes maradt a rengeteg jégtelemek felött, — melyek három hosszú éven át fenyegették.

Nansen különben így ír: Október 9. Hétfő Ugy a mu' éjjel, mint ma is lázam volt, udja a jó lsten, mire való is ez az ostobaság.

Délután — tétlenül ültünk és fecsegtünk midőn hirtelen fülkeltető zugás támadt és az egész hajó megázkodott: ez volt az első jégnyomás, Mindenki felszaladt a fedélzetre, hogy körülnezzon.

A Fram bámulatosan kitartott, mintha hogy vártam is öle. Állandó nyomással torlódtok körül a jég s mégis alattunk kellett elhaladnia, miután lassan a magasba emelt kedtünk. Ez a nyomás többször ismétlődött az egész délután folyamán és néha oly erő volt, hogy a Fram több láb magasra emelkedett — ám de ekkor már nem is bírta jég és kettépedt alatta.

A jég folyton nyugtalan és ma is meg lehetős erős volt a nyomása, Lassu recsegéssel és nyögéssel kezdődik végig a hajó oldalán, a mely folytonosan hangosabb lesz, — átmenve minden hangon. Majd magas, panaszos hang, majd egy haragos morgás, majd egy korgás és a hajó lassanként felele kezd emelkedni. A zaj folyton nő, míg végre ugy hangzik, mint az orgona, midőn minden sípja szól, a hajó reszket, hánykódik és ugrásokban szökken fel vagy néha lassan emelkedik.

Olván kelemes, jóleső érzés volt az nekünk, ha ezt az egész lázongást hallgattuk és tudatában voltunk hajónk biztonságának. Sok hajót már régen szétzuzott volna a jég.

Daczára a számtalan veszélynek, mely a legénységet fenyegette, a »tizenhárom« olyan vid man élt a Fram fedélzetén, a mint csak lehetéges volt. Nem is csüggedtek el soha, bátran dacoltak a számtalan veszéllyel. Ez a 7-ik füzet is igen gazdag, érdekes epizódokban. Mint halljuk, most antól fogva gyorsabb egymásutánban jelennek meg a füzetek, hogy annál hamarabb bevégődjenek a valóban nagy érdeke munka.

Az ostromolt sziget. V e r n e tollára méltó jelenetek játszódnak most Kréta szigetén. Hat nagylatalom, a kis Görögország és a felkelők állanak egymással szemben. Az újabb meg újabb események állandó érdeklődés tárgyává teszik a szigetet s így természetes, hogy az Ország Világ e lelelkőlköbbs képes hetilap, írásban és képen foglalkozik a keleti

eseményekkel. Emellett természetesen nem feledkezett el a hét történetéről sem s nemcsak kitűnően megirt krónikában foglalkozott vele, hanem bemutatja a czimképen a legújabb magyar mágnást: T i s z a István grófit is. Az aktuális cikkeket s képeket egész sereg nagyobb novellairók s legjelesebb illusztrátorok egyesültek, hogy az Ország Világ e heti száma is kedves meglepetésül szolgáljon olvasóinak. Az Ország Világ előfizetési ára olyvedvve 2 frt. — Mutatványszámokat szivesen küld a kiadóhivatal (Hold utca 7.)

„Ilyen még nem volt.” Ez a régi szó a mely meghazudtolja Rabb Akiba ösmeretes mondatát hogy „Semmi sem új a nap alatt, ismét beigazoltatott. Egyszersmind bebizonyosodott, hogy hazánkban sok téren ép oly jeleset tudunk alkotni mint Nyugat-Európa. Ki hitte volna például hogy egy ép oly szép illusztrált folyóiratot adhatnak ki Budapesten mint Londonban, Párisban, Berlinben, és Stuttgartban. Pedig mégis olyan az »Ezeréves Magyarország« című családi folyó irat, a melyet Budapesten (V. Váci körút 78.) a jót ismert Laurencie Gyula ad ki. A kétheti folyóirat technikai kivitele a magyar nyomdászat és rajzművészet valóságos diadala. Ily imponáns fényes külsőt — túlzás nélkül állíthatjuk — egyetlen más európai lap sem mutathat föl. Az egészen eredeti és új képek az első füzetben számszerint 25 van — minden műbarát örömet képezhetik, a három nyelvű szöveg nemzeti tendenciája minden hazafit örömmel töltethet el. A három nyelvű szöveg előnyeit nem kell külön kiemelni mert hiszen nyilvánvalók. A mi az egyes képeket és cikkeket illeti, azt mondhatjuk hogy akik sokat közül, mindenkinek ad valamit. Fontos cikkeket találunk benne Geileri Móról a melynek czime »Magyarország az 1900 ik évi párisi vilákiállításon« érdekes eszevezést a bécsi magyarokról (Gross Károlytól), »Magyarország és a külföld.« [Kácsér Lipóttól]. »Magyar tudományos akadémiáról [Heinrich Gusztáv egyetemi tanártól]. Az illusztrációk között egyet sem emelünk ki, mert ez nehéz feladat. Csak azt jegyezzük meg hogy az olvasó kelemesen lesz meglepve. Dicséretet érdemel még a pompás szines jutalom meléklet id. Vastagh Györgyötől amely maga megéri a füzet neveltségesen olcsó árát. Ennyi előny mellett az egyes szám ára 40 kr., az előfizetés negyfel évre 1 frt 80 kr., amely 6 számot tartalmaz. Ha ezt a nagyszerű folyóiratot megnézzük, önkéntelenül e közlemény czime jut eszünkbe, hogy »Ilyen még nem volt«.

Az Új Idők e heti számában Hercezeg Ferencz folytatja regényét. Szalaly Fruzanától cinos költemény van a füzetben, M a r t o s Ferencztől novella, Zay Miklós gróf vadászkalandot mond, Bródy Sándor befejezi novelláját és H e g e d ü s Lorant cseveg a pletykáról. A mindenféle rovatban csupa aktuális, ami a hét eseményeit tárgyalja. A képek is mindannyian mutatják, hogy az U j l d ö k a legjobbbat is csak éppen elég jónak találják olvasók részére. Aki a lap irányával és szellemével meg akar ismerkedni, annak a kiadóhivatal (Andrássy-ut 10 sz.) kívánatára ingyen küld mutatvány számot.

KÖZGAZDASÁG.

Ingatlanok forgalma.

— A debreczeni kir. törvényszék telekkönyvi osztályánál. —

1. Ladányi Sándor és neje Véghe Julianna a tulajdonukat képező debreczeni 7275. sz. jtkyben A. I. 3673/44 hrsz. ingatlant eladadják Barta János és neje Bana Mariának (1870/1197 tk.).

2. Kupferstein Herman, ugy a maga mint kiskorú gyermeke Kupferstein Mojsi Jozsef, alias Móricz gyámja megveszi a Takarékos Hitelintézet részvényszerűség debreczeni bejegyzett czege tulajdonát képező összesen 1 hold 175 □ ölet t-évő új kerti földeket a

Kiadó lakások május 1-től:

Nagycsapó-utca 396. sz. a.

Utczai szép lakás 4 szoba és mel-
lékhelyiségek.

Utczai elegáns garcon lakás 2 szoba,
előszobával, külön bejárat, esetleg kü-
lön is kivehető. Egyleti helyiségnek is
alkalmas.

Bolti helyiség fűszerüzlet, italmérési
és tözsdejoggal, élénk forgalommal.

Értekezhetni Kiscsapó-utca 388. sz.

427./1897. sz. tkv.

Arverési hirdetményi kivonat.

A debreczeni kir. törvényszék, mint telek-
könyvi hatóság közhírré teszi, hogy Móricz
Bertalan szabómester végrehajthatónak Zsidan-
szky László postatiszt végrehajtást szenvedő
elleni 66 forint 36 krajczár tőkekövetelés és
járuléki iránti végrehajtási ügyében a Debre-
czeni kir. törvényszék, debreczeni kir. járás-
bíróház területén lévő Sámson községben s
határában fekvő a sámsoni 1464. sz. tkvi 213/a
hrsz. betelkeshazra 1625 frt és a sámsoni
1833. sz. tkvi 904/a-1 hrsz. kaszállóra az árve-
rest 57 forintban ezennel megállapított kikial-
tási árban elrendelte, és hogy a fennebb
megjelölt ingatlanok az 1897. évi április hó
21-ik napján délelőtt 9 órakor Sámson
községhezánál megtartandó nyilvános arverésen
a megállapított kikialtási áron alul is eladtni
fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az
ingatlan becsárának 10%-át vagyis 162 frt
50 krt illetve 5 frt 70 krt készpénzben vagy
az 1881. LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfo-
lyammal számított és az 1881. évi november
1-en 3333. szám alatt kelt pénzügyminiszteri
rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes érték-
papirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy
az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a
bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelye-
zéséről kiállított szabályszerű elismervényt
át szolgáltatni.

Kelt Debreczenben, 1897. évi január
hó 23.

A debreczeni kir. törvényszék, mint tkvi
hatóság.

Nagy Kálmán
kir. tsvszéki bíró.

Van szerencsém teljes tisztelettel
tudatni, hogy február hó elsőjétől kezdve,
üveg, porcellán
és
lámpa kereskedésemet

a mai kor igényeihez képest megnagy-
ítottam és dusan felszereltem.

**Főtörekvésem a legolcsóbb árak
mellett kiszolgálni.**

Nagyrabecsült pártfogását és meg-
rendeléseit kérve.

Kiváló tisztelettel

Mocsáry Lajos

Bika szállodával szembe.

• Sürgőnyezim: **Kegyelet. Telephon 66. Szám.** •

„KEGYELET”

első debreczeni disz-temetkező intézet

Tisza-palota, Kenyér-piacz.

Van szerencsém a n. e. közönség becses figyelmét a kor igényeinek
megfelelően felszerelt intézetemre felhívni, mely helyben a legregibb;
valamint azon körülményre, miszerint A. M. Beschorner császár és kir.
udvari szállító érczkoporsó gyárossal történt kedvező egyezségem folytán
azon kellemes helyzetbe jutottam, miszerint t. vevoimnek az ércz-
koporsókat gyári árban számíthatom, a mi circa 30% különbözet az
eddiggi árakhoz.

Temetéseket már 10 frttól kezdve a legdiszesebbig a legnagyobb
figyelemmel rendkívül jutányosan teljesítek.

A midőn a n. e. közönségnek előforduló szomorú esetekben megtisz-
telő bizalmát kérem, bizosítom a legszolidabb, figyelmes, pontos és
legjutányosabb kiszolgálásomról;

kiváló ti-ztelettel

KERNÁTS GYULA,

„KEGYELET” tulajdonosa, közkórház szállítója.

• Bársonykoporsós temetést 70 frttól kezdve elvállalok. •

Meghívó.

A hajdu-böszörményi közbirtokosság

folyó 1897 évi márczius hó 14-én délelőtt 10 órakor

a városháza nagytermében

évi rendes közgyűlést

tart, melyre az érdekelt közbirtokosok meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. Elnök évi jelentése.
2. A közbirtokosság 1897. évi költségvetése.
3. A választmány egyharmadának alapszabály szerint kilépése
folytán választmányi tagok választása.

Kelt Hajdu-Böszörményben, 1897. évi febr. 28.

Az elnökség.

Az általam leggondosabban össze-
állított, tekintélyes orvosok által aján-
lott és jónak talált vegytiszta

SÓSBORSZESZ

Mely már eddig is igen nagy elter-
jedtségnek örvend, kapható minden
fűszerüzletben, valamint gyógyszer-
tárakban.

—
Ara egy kis üvegnek 45 kr.
nagy üvegnek 90 krajczár.

—
Vidéki megrendelések pontosan tel-
jesíttetnek.

—
Használati utasítással ellátott köny-
vecke minden üveggel ingyen adatik.

TÓTH BÉLA

gyógyszertára és illatszertárolója
DEBRECZENBEN, (Tisza-palota.)

